

Raadsvoorstel

Onderwerp	Uitwerking van de aanbevelingen van het 213a-onderzoek naar de ondersteuning van maatschappelijke initiatieven en het onderzoek naar de werking van de Samenspraakverordening
Zaaknummer	-2017-000942
Documentnummer	DOC-2017-007190
Versie	
Auteur	Coen Helderman c.helderman@zoetermeer.nl 079-3468271
Gemeentesecretaris	Koek, H.M.M.
Directeur	Nood, R. van
Portefeuillehouder	Paalvast, R.C.
Medeverantwoordelijke(n)	

Uiterste behandeldatum (+ reden)	
Programma(s)	Dienstverlening en samenspraak
Indien geheim	Reden: Termijn:
Eerdere besluitvorming	Kadernota Samenspraak Meerjarenplan Samenspraak Samenspraakverordening Raadsvoorstel verheldering toepassing Kadernota Samenspraak
Samenvatting	Het college heeft in 2017 de kwaliteit van de Zoetermeerse samenspraak extern laten onderzoeken. Het college heeft - in de vorm van een doorlichtingsonderzoek (o.b.v. Gemeentewet art. 213a) de wijze waarop de gemeente maatschappelijke initiatieven faciliteert laten onderzoeken; - in de vorm van een kwalitatief onderzoek de werking van de Samenspraakverordening (o.b.v. artikel 6 van deze verordening) in kaart laten brengen. Beide onderzoeken hebben aanbevelingen opgeleverd. In het onderhavige raadsvoorstel zijn bevindingen en aanbevelingen beschreven en van een collegereactie voorzien. Doel van deze collegereactie en de bijbehorende besluitpunten is om o.b.v. de uitkomsten van beide onderzoeken een reeks verbeteringen in de huidige Zoetermeerse samenspraakpraktijk op zowel politiek-bestuurlijk als ambtelijk niveau te realiseren. Uit beide onderzoeken blijkt dat het Zoetermeerse samenspraakbeleid en het bijbehorende instrumentarium op orde zijn. Tegelijkertijd is duidelijk dat we er nog niet zijn en dat vooral de uitvoering beter kan. Als de gemeente de kans van

	slagen voor samenspraak en maatschappelijke initiatieven wil vergroten dan zal de gemeente haar houding, gedrag én werkwijze moeten aanpassen. Daarbij draait het in de kern om het besef bij alle gemeentelijke actoren dat samenspraak een wezenlijke bijdrage kan leveren aan zowel de realisatie van maatschappelijke opgaven als aan het vertrouwen van mensen in elkaar én in de gemeente.
Bijlagen + locatie	a. Rapportage Onderzoek t.b.v. de evaluatie van de Samenspraakverordening b. Opbrengsten 213a-onderzoek (in plaats van een traditioneel rapport) 1. Vier Toetsstenen en vier stappen vooruit 2. Wat nou initiatief - Sprekend essay van Vincent, Jean en Marije. 3. Verwachtingen en intentiekracht - een model. 4. Waar zit de opgave voor de organisatie – een model 5. Reportage - op zoek naar verborgen initiatief. 6. Reactie Frits Bakker op onderzoek oogst 7. Hoezo je eigen broek ophouden - Column van Harry Kruiter 8. Terugblikken en dwarskijken – Oogst IPW 9. Beelden c. Memo voortgang realisatie adviezen Hein Albeda d. Begrotingswijziging

Raadsbesluit nr. DOC-2017-007190

Raadsvoorstel Uitwerking van de aanbevelingen van het 213a-onderzoek naar de ondersteuning van maatschappelijke initiatieven en het onderzoek naar de werking van de Samenspraakverordening

De raad van de gemeente Zoetermeer;
Gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders

besluit

1. Het college opdracht te geven de Samenspraakverordening te herzien en in de tweede helft van 2018 aan de raad ter besluitvorming voor te leggen en daarbij de volgende uitgangspunten te hanteren:
 - a. Het meest passende niveau van samenspraak in plaats van het hoogste niveau op de samenspraakladder als uitgangspunt te nemen bij het opstellen van procesvoorstellen samenspraak.
 - b. De reikwijdte van de verordening te beperken tot ten minste de voorbereiding van beleid in plaats van het gehele beleidsproces.
 - c. Op te nemen dat procesvoorstellen samenspraak door het college worden vastgesteld.
2. Het presidium te verzoeken om een discussiebijeenkomst voor de raad te organiseren over de werkwijze van de raad bij samenspraak en de rol van de raad als kadersteller en politiek beoordelaar bij samenspraak.
3. Het college opdracht te geven onderzoek te laten doen naar de rol en positionering van de Samenspraakgroep en de uitkomsten daarvan in de tweede helft van 2018 aan de raad voor te leggen.
4. De bijgevoegde begrotingswijziging voor de verschuiving van budget van Overhead naar Programma 6 Dienstverlening en Samenspraak vast te stellen.

Dit besluit treedt in werking twee weken na de bekendmaking daarvan. Tenzij over dit besluit een inleidend verzoek tot het houden van een referendum wordt gedaan.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van de raad op 29 januari 2018

de griffier,

de voorzitter,

drs. R. Blokland MCM

Ch.B. Aptroot

Toelichting

Probleemstelling en kader

“Samenspraak is een noodzakelijke en blijvende verandering in de verhouding tussen overheid en samenleving. Het denken hierover blijft zich ontwikkelen. Er is geen weg meer terug. Een gemeente die zich niet openstelt voor de samenleving (inwoners, bedrijven, organisaties, etc.) is niet meer voorstelbaar.”

W. van Egmond; Onderzoek t.b.v. de evaluatie van de Samenspraakverordening

Samenspraak staat op een stevig fundament, maar we zijn het huis nog aan het bouwen...

1. Het fundament

De afgelopen vier jaar heeft het Zoetermeerse college vol ingezet op de verbetering van de kwaliteit van samenspraak. Dat heeft zichtbare resultaten opgeleverd. Dank aan succesvolle samenspraaktrajecten: de Mobiliteitsvisie, het Dobbengebied, de Woonvisie, het Actieplan Economie, de Cultuuragenda. Kijk ook naar maatschappelijke initiatieven als [buurttuin de Zoete Aarde](#) en de [Hof van Seghwaert](#) die de afgelopen vier jaar tot volle wasdom zijn gekomen. Beleidsmatig is samenspraak stevig verankerd in de [Kadernota Samenspraak](#) een [meerjarenbeleidsplan](#), en Programma 6 van de [Programmabegroting](#). En ook qua instrumenten en tools is een enorme slag geslagen. Er is een [Samenspraakverordening](#), een [online Samenspraakplatform](#) en een uitgebreide [werkinstructie](#) voor medewerkers.

Kortom, na vier jaar rust samenspraak in Zoetermeer op een stevig fundament. Het college is trots op wat de afgelopen vier jaar is ontwikkeld en bereikt. Er is een voedingsbodem gelegd voor de integrale doorontwikkeling van samenspraak. Maar we zijn zeker niet klaar. Het beleid mag op orde zijn, de uitvoering kan veel beter. Omdat behoeftes en wensen in de Zoetermeerse samenleving zich blijven ontwikkelen, is de verbetering van samenspraak een permanent proces.

Als onderdeel van dit leer- en verbeterproces doen we onderzoek en stellen we onszelf constant kritische vragen. Wat heeft goed gewerkt in de aanpak van samenspraak? Wat kan beter? Het college verwijst hierbij graag naar de reguliere onderzoeken die de gemeente uitvoert naar de kwaliteit van samenspraak, zoals:

- het jaarlijks onderzoek in de Omnibusenquête naar de bekendheid en waardering van samenspraak bij inwoners
- de tweejaarlijkse enquête naar de bekendheid en waardering van samenspraak bij respectievelijk ondernemers en maatschappelijke organisaties.

De raad is telkens middels memo's over de uitkomsten van deze onderzoeken geïnformeerd.

In 2017 is een kwalitatief onderzoek gestart, bij wijze van pilot, naar de kwaliteit van samenspraak aan de hand van de klantreismethode. Hiermee brengt de gemeente in kaart hoe inwoners de kwaliteit van een gevoerde samenspraakprocedure van de gemeente ervaren én krijgt de gemeente beter zicht op verbeteringen waar de deelnemers zelf om vragen. Zo kan de kwaliteit van de procedures verder verbeteren op basis van de behoeften van deelnemers aan samenspraak. De uitkomsten van deze pilot worden begin 2018 verwacht.

Ook raadsleden, de Samenspraakgroep, betrokken inwoners en ondernemers volgen de ontwikkelingen op het vlak van samenspraak op de voet. Zij stellen het college soms scherpe vragen. Door kritisch te blijven reflecteren op gekozen aanpakken en bereikte resultaten komen we verder.

De kwaliteit van samenspraak valt of staat uiteindelijk bij de uitvoering. Daar is zeker nog verbetering nodig. Denk bijvoorbeeld aan de samenspraak over de eerste fase van het Landschapsplan Noordelijk Plassengebied en de jongerenhuisvesting aan het Plataanhout. Vooral als belangentegenstellingen groot zijn en emoties hoog oplopen, lukt het nog te weinig om voor iedereen tot acceptabele uitkomsten te komen.

Op basis van de samenwerking en input van betrokkenen zowel binnen als buiten de gemeente wil het college de komende jaren een verdere verbetering bereiken in de dialoog tussen de gemeente en de Zoetermeerse samenleving.

Voorstel/keuzemogelijkheden/risico's

2. Onderzoeken: bevindingen en collegereactie op hoofdlijnen

De kritische vragen uit de raad en de stad hebben het college in 2017 mede aanleiding gegeven om de kwaliteit van de Zoetermeerse samenspraak aanvullend op de reguliere onderzoeken extern te laten onderzoeken. Het college heeft

- in de vorm van een doorlichtingsonderzoek (o.b.v. Gemeentewet art. 213a) de wijze waarop de gemeente maatschappelijke initiatieven faciliteert laten onderzoeken;
- in de vorm van een kwalitatief onderzoek de werking van de Samenspraakverordening (o.b.v. artikel 6 van die verordening) in kaart laten brengen.

Beide onderzoeken zijn medio oktober 2017 afgerond. En beide rapportages hebben stevige aanbevelingen opgeleverd voor de verdere verbetering van de Zoetermeerse samenspraakpraktijk. Het college is blij met die aanbevelingen, omdat die aangeven waar concrete verbeteringen of verduidelijking nodig zijn en omdat het college gelooft dat samenspraak alleen beter kan worden door te leren van de praktijk.

We vatten beide onderzoeken achtereenvolgens kort samen.

2.1. Evaluatieonderzoek van de samenspraakverordening (onderzoeker: Wilco van Egmond)

Het onderzoek bestond voornamelijk uit analyse van samenspraakdocumenten en gesprekken met betrokkenen.

De meerwaarde van de verordening is vooral gelegen in het expliciet maken van de wenselijkheid én noodzaak van samenspraak. De verordening heeft samenspraak “op de kaart gezet”. De verplichting heeft geleid tot actie.

Het is nu tijd voor heroverweging of de “juiste” actie is ontstaan. De onderzoeker komt met een tiental aanbevelingen die in Zoetermeer aan het gewenste evenwicht kunnen bijdragen. Deze aanbevelingen worden in paragraaf 3 besproken.

2.2 213a onderzoek ‘Help een maatschappelijk initiatief (onderzoek door bureau Whiteboxing)

Dit betreft een zogeheten actieonderzoek. Na rondetafelgesprekken met initiatiefnemers heeft Whiteboxing een aantal beelden opgesteld die bij initiatiefnemers leven over hoe

de gemeente (bestuur en organisatie) omgaat met maatschappelijke initiatieven. Vervolgens zijn deze beelden als spiegel voorgehouden aan ambtenaren, college en enkele raadsleden. Het geschetste beeld werd door hen herkend.

Beelden waaraan de gemeente zich moet spiegelen:

- *Samenspel*

De verschillende groepen van de gemeente (horizontaal én verticaal) spreken en handelen niet vanuit gedeelde waarden en een gedeelde sturingsfilosofie. Soms benutten initiatiefnemers dat, tot aan uitspelen toe. Vaker belemmert het.

- *Ingang en doorgang*

De initiatiefnemers vragen om een loket voor initiatief, waarbij de wens niet eens zo zeer het eerste contact betreft, maar vooral het tweede en latere contact. Na ingang ook doorgang en geen doolhof.

- *Geldstromen*

Hoewel maatschappelijk initiatief niet primair over geld gaat, is het thema in de gesprekken pregnant aanwezig. Vaak niet alleen als neutraal “middel”; ook is de geldstroom het belangrijkste kanaal waarlangs de gemeente relaties aanknoopt.

- *De wal en het schip*

Maatschappelijk initiatief past per definitie niet binnen bestaande kaders. Initiatiefnemers hebben de indruk dat de gemeentelijke organisatie en bestuur dat ‘naast bestaand beleid’ vaak ervaren als “gedoe” in plaats van als waardevol. Er is verlangen naar een gedeelde waardering van initiatieven voor de publieke zaak.

- *Help, een gemeente!*

De zeggenschap over routines, werkvormen en momenten van contact ligt eenzijdig bij de gemeente. Van een gedeelde werkwijze is geen sprake: het ritme van de gemeente is leidend.

- *Netwerkdisein*

Onder “faciliteren” verstaan veel initiatiefnemers ook “netwerkdisein” en “communitybuilding”. Sommige initiatieven hebben dat juist als primaire taak. Initiatiefnemers ontdekken pas achteraf dat er lijntjes lopen tussen hen en andere groepen.

In de zomer zijn ambtenaren in een vijftal werkgroepen met deze beelden aan de slag gegaan. Zij hebben instrumenten ontwikkeld waarmee de geschetste problemen bij het omgaan met initiatieven kunnen worden aangepakt.

Het Instituut voor Publieke Waarde heeft een model ontwikkeld om de publieke waarde in kaart te brengen. Dat geeft houvast om gericht na te denken over het waarderen van initiatieven en het al dan niet uitgeven van publieke middelen eraan. Wanneer de gemeente dit instrument (IPW) ook gebruikt ontstaat een gemeenschappelijk instappunt van waaruit de verdere rolverdeling kan worden bepaald.

2.3 Collegereactie op hoofdlijnen

Uit beide onderzoeken komt duidelijk naar voren dat de intenties en de doelen van de gemeente op het terrein van samenspraak op orde zijn: het samenspraakbeleid staat als een huis in Zoetermeer. Wat ook duidelijk wordt is dat de uitvoering daar nog bij achterblijft. Zowel het bestuur als de organisatie worstelen nog met hun rol(len) bij de samenspraak. Het betreft hier een gezamenlijke opgave van raad, college en ambtelijke organisatie om door middel van experimenteren, verkennen en leren het samenspel met de lokale samenleving stap voor stap te verbeteren.

Als de gemeente de kans van slagen voor samenspraak en maatschappelijke initiatieven wil vergroten dan zal de gemeente haar houding, gedrag én werkwijze moeten aanpassen. Daarbij draait het in de kern om het besef bij alle gemeentelijke actoren dat samenspraak een wezenlijke bijdrage kan leveren aan zowel de realisatie van maatschappelijke opgaven als aan het vertrouwen van mensen in elkaar én in de gemeente.

Het college onderschrijft de constatering dat hierbij een open faciliterende houding naar de samenleving hoort (mogelijk maken i.p.v. overnemen). Dit is ook de basisgedachte van de nieuwe Omgevingswet.

Deze houding vertaalt zich in bijpassend gedrag en een werkwijze die ruimte creëert waarin gemeente, inwoners en organisaties tot samenwerking kunnen komen. Dit is een forse uitdaging.

We starten niet bij nul. De afgelopen jaren is gewerkt aan een voedingsbodem. We kennen al voldoende voorbeelden waar met lef buiten de gebaande paden getreden wordt en het vakmanschap en de 'bedoeling' leidend zijn in het handelen. Zo ontstaan de eerste alternatieve paden, ook zichtbaar voor anderen.

Het college gelooft in deze transformatie.

3. Collegereactie op specifieke aanbevelingen

Hieronder gaat het college graag in op de afzonderlijke aanbevelingen die beide onderzoeken hebben opgeleverd.

3.1 Reactie op de aanbevelingen die gericht zijn aan het bestuur

Uit beide onderzoeken komt naar voren dat zowel raad als college nog kunnen groeien in hun rol bij samenspraak. Samenspraak wordt nog te vaak ingezet als politiek instrument in plaats van als middel om het zelfoplossend vermogen in de samenleving te versterken. In de praktijk komt het nog te vaak voor dat de raad op de stoel van het college gaat zitten. Het college op zijn beurt kan nog beter sturen op de kwaliteit van samenspraak door meer oog te hebben voor het belang van een goed proces (naast de sturing op inhoudelijke doelen). De onderzoekresultaten nodigen zowel het college als de raad nadrukkelijk uit stevig te reflecteren op hun eigen rol.

Met name de volgende aanbevelingen uit het 'Onderzoek ten behoeve van de evaluatie van de Samenspraakverordening' pleiten voor verduidelijking van de bestuurlijke rollen.¹

¹ Voor de leesbaarheid is de nummering van de aanbevelingen van de betreffende onderzoeksrapportage aangehouden.

Aanbeveling 2. De situatie is bepalend voor het niveau van samenspraak

Het college herkent dat de in het [raadsbesluit](#) over de Kadernota Samenspraak verwoorde ambitie om in Zoetermeer te streven naar het hoogste niveau op de samenspraakladder niet aansluit bij de praktijk. Deze ambitie wekt bij inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties verwachtingen die vaak niet kunnen worden waargemaakt. Bovendien geeft de ambitie ten onrechte de indruk dat lagere niveaus op de samenspraakladder tot een lagere kwaliteit van samenspraak zouden leiden. Dit is in strijd met de ervaringen die we de afgelopen jaren met de toepassing van samenspraak hebben opgedaan. Die ervaring leert bovendien dat bij een goede toepassing van samenspraak niet alle heil moet worden verwacht van instrumenten als de samenspraakladder. Samenspraak vindt uiteindelijk plaats in de concrete realiteit van intermenselijk contact. Dit vraagt om continue aandacht voor persoonlijke houding, gedrag én vaardigheden op het vlak van bijvoorbeeld communicatie en procesbegeleiding.

Het college is er daarom voorstander van om de ambitie meer in lijn te brengen met de positieve ervaringen in de huidige Zoetermeerse samenspraakpraktijk en voortaan voor het meest passende niveau van samenspraak te opteren. Het meeste passend niveau van samenspraak is nauw gerelateerd aan de vaststelling van het te behalen doel van een samenspraakprocedure. Het college stelt voor dit als uitgangspunt te benoemen voor de herziening van de Samenspraakverordening (**besluitpunt 1a**).

Aanbeveling 3. Specifiek toepassingscriterium Samenspraakverordening

Het college erkent dat de reikwijdte van de huidige Samenspraakverordening tot het volledige beleidsproces te ruim is beschreven en daardoor onvoldoende houvast biedt. Regels die niet toetsbaar en dus niet handhaafbaar zijn, kunnen wat het college betreft worden herschreven of geschrapt. Het college is er voorstander van de reikwijdte van de Samenspraakverordening in lijn te brengen met artikel 150 van de Gemeentewet. Dat artikel stelt dat gemeentes verplicht zijn een verordening vast te stellen, waarin regels staan voor de wijze waarop belanghebbenden bij de voorbereiding van gemeentelijk beleid worden betrokken. Dat betekent niet dat het college samenspraak in andere beleidsfasen minder belangrijk acht. Het college vindt het echter onnodig en onwenselijk om de samenspraak in alle fasen in regels vast te leggen. Het college stelt voor dit als uitgangspunt te benoemen voor de herziening van de Samenspraakverordening (**besluitpunt 1b**).

Aanbeveling 4. Het doel van samenspraak²

Het college erkent dat in de huidige procesvoorstellen samenspraak de te behalen doelen van samenspraak niet helder omschreven zijn, waardoor er achteraf niet kan worden getoetst of de doelen ook zijn behaald. Het achteraf toetsen of doelen daadwerkelijk zijn behaald is wat het college betreft een noodzakelijk onderdeel van het leer- en verbeterproces voor college, raad en ambtelijke organisatie.

Aanbeveling 6. Gemeenteraad: Focus op eigen rol³

Een duidelijke rol- en verantwoordelijkheidsverdeling tussen college, raad en ambtelijke organisatie draagt volgens het college bij aan een betere kwaliteit van samenspraak. Het college ondersteunt de aanbeveling aan de raad om zich meer te focussen op de rol van kadersteller en politiek beoordelaar. Ook de heer Albeda wees op het belang van een heldere roloppvatting van de raad in zijn advies over de toepassing van de

² W. van Egmond; Onderzoek t.b.v. de evaluatie van de Samenspraakverordening, okt. 2017, p.33

³ W. van Egmond; Onderzoek t.b.v. de evaluatie van de Samenspraakverordening, okt. 2017, p.34

Kadernota Samenspraak. Het college geeft de raad graag ter overweging het presidium te verzoeken deze aanbeveling te implementeren in de werkwijze van de nieuwe raad (**besluitpunt 2**).

Aanbeveling 7. Gemeenteraad en college: Procesvoorstellen verantwoordelijkheid van het college

Procesvoorstellen samenspraak hebben volgens het college een duidelijke meerwaarde. Procesvoorstellen helpen om bij de start goed na te denken over alle relevante aspecten van een samenspraakprocedure. Het college erkent tegelijkertijd dat de huidige praktijk van het werken met procesvoorstellen negatieve effecten op de kwaliteit van samenspraak heeft. Vaststelling van procesvoorstellen door de raad brengt het risico met zich mee dat een onderwerp al politiek wordt gemaakt voordat het onderlinge gesprek tussen belanghebbenden op gang is gekomen. Een dergelijke politisering van samenspraak draagt niet bij aan het gemeenschappelijk oplossend vermogen van mensen. In de praktijk is bovendien naar oordeel van het college gebleken dat het vaststellen van procesvoorstellen door de raad te vaak leidt tot inhoudelijk debat in plaats van een gesprek over het te doorlopen proces. Het gesprek tussen college en raad over de aanpak van samenspraakprocedures is daarmee volgens het college onvoldoende uit de verf gekomen.

Bij een duidelijke rol- en verantwoordelijkheidsverdeling tussen raad en college past volgens het college dan ook dat procesvoorstellen samenspraak door het college worden vastgesteld. Het college stelt voor dit als uitgangspunt te benoemen voor de herziening van de Samenspraakverordening (**besluitpunt 1c**).

Aanbeveling 8.College: Opdrachtgeverschap voor het proces

Het college erkent dat portefeuillehouders in de praktijk meer invulling kunnen geven aan de rol van opdrachtgever in samenspraakprocessen en meer kunnen sturen op relevante aspecten in een samenspraakprocedure, zoals het samenspraakniveau en het doel van de samenspraak. Het college ziet dit als een belangrijk leer- en verbeterpunt in de eigen rol bij samenspraakprocessen.

Aanbeveling 9.Samenspraakgroep: Helderheid in taak en rol

Het college heeft veel waardering voor de inzet van de deelnemers van de Samenspraakgroep en hun bijdrage aan de scherpste in het debat over de kwaliteit van de Zoetermeerse samenspraak. De onduidelijkheid over de taak en rol van de Samenspraakgroep heeft echter in de ogen van het college de samenspraak in het algemeen en de Samenspraakgroep in het bijzonder geen goed gedaan. Het college kan zich vinden in de aanbeveling dat adviesgroepen als de Samenspraakgroep een duidelijke opdracht moeten hebben. Het college beveelt aan om de volgende raad een besluit te laten nemen over de toekomst en opdracht van de Samenspraakgroep (**besluitpunt 3**).

De Samenspraakgroep heeft zelf ook al eerder (24 maart 2017) een [advies](#) gegeven over de toepassing van de Samenspraakverordening. Passend bij het voorafgaande is het college voorstander van een meer procesmatige aanpak van samenspraak, waarbij het college het belang van een goede interactie en samenwerking tussen gemeente en belanghebbenden én belanghebbenden onderling belangrijker vindt dan een stringente toepassing van de regels. Uit het onderzoek naar de werking van de Samenspraakverordening is duidelijk naar voren gekomen dat betrokkenen de huidige Samenspraakverordening als te bureaucratisch ervaren. Het college is mede om die reden geen voorstander van verdere juridificering en bureaucratisering van

samenspraak. Het college herkent zich overigens niet in het beeld dat de huidige Samenspraakverordening niet goed wordt toegepast, zoals de Samenspraakgroep beweert in zijn advies.

3.2 Reactie op aanbevelingen die betrekking hebben op de organisatie

Een aantal aanbevelingen gaat hier specifiek op in:

- Aanbeveling 1. Focus op samenwerking in plaats van regels⁴
- Aanbeveling 5. Vrijheid binnen kaders⁵
- Aanbeveling 10. Organisatie: Van inhoud naar proces⁶
- Aanbeveling I t/m IV Vier toetsstenen en vier stappen vooruit⁷

Het college erkent het belang van deze aanbevelingen. Het college is van oordeel dat er in de eigen organisatie nog slagen te maken zijn als het gaat om procesmatig werken en werken vanuit de 'bedoeling' in plaats van vanuit regels.

In het kader van het programma Toekomstgericht Werken zijn in de Organisatieontwikkeling de fundamenteën gelegd voor een werkwijze vanuit een open houding naar de stad, waarbij samen bouwen aan de opgaven van de stad centraal staat. Daarbij constateert het college dat er bij de transformatieagenda in het sociaal domein en bij de implementatie van de Omgevingswet ook goede aanzetten zijn gedaan om op een andere manier te gaan werken.

Het college staat in het licht van de aanbevelingen van beide onderzoeken een werkwijze voor ogen die daadwerkelijk ruimte geeft voor het beoogde faciliterende gedrag. De werkwijze kent de volgende uitgangspunten:

- Trajecten (beleid, project, opgave of initiatief) starten altijd met een scan van de dynamiek in de omgeving. Op basis van deze analyse wordt de rol van de gemeente (van loslaten tot zelf uitvoeren) bepaald.
- De situatie is bepalend voor het niveau van samenspraak en er is vooraf een volstrekt heldere beschrijving van de beïnvloedingsruimte die de deelnemers aan samenspraak hebben.
- Binnen de ambtelijke organisatie wordt integraal gewerkt.
- Voor partners en initiatiefnemers betekent dat: één aanspreekpunt binnen de gemeente.
- De werkwijze focust zowel op inhoud als op het ontwerpen en begeleiden van het proces.

Een en ander heeft organisatorische consequenties.

De afgelopen 2 jaar is op basis van het [meerjarenplan](#) samenspraak geëxperimenteerd met werkvoorbereiders in een aanjaagteam samenspraak (2fte). Dit aanjaagteam valt onder afdeling Communicatie. Bij de start van het aanjaagteam was het de wens om zo snel mogelijk de kennis en ervaring van samenspraak te borgen binnen de afdelingen. Nu alle instrumenten staan en ruime ervaring voorhanden is, kunnen we de taken van het aanjaagteam overdragen naar vakafdelingen, zodat samenspraak een vanzelfsprekend onderdeel gaat uitmaken van de werkwijze van beleidsmakers en projectleiders bij de gemeente. En uiteraard komt er één aanspreekpunt voor initiatieven (**besluitpunt 4**).

⁴ W. van Egmond; Onderzoek t.b.v. de evaluatie van de Samenspraakverordening, okt. 2017, p.32

⁵ W. van Egmond; Onderzoek t.b.v. de evaluatie van de Samenspraakverordening, okt. 2017, p.33

⁶ W. van Egmond; Onderzoek t.b.v. de evaluatie van de Samenspraakverordening, okt. 2017, p.35

⁷ Whiteboxing; Helpt dit? Vier toetsstenen en vier stappen vooruit (aanbevelingen), p. 4

Financiën

Dit voorstel vraagt niet om extra budget, maar wel om het verschuiven van budget tussen programma's.

De taken van het aanjaagteam worden overgedragen naar vakafdelingen, zodat samenspraak een vanzelfsprekend onderdeel gaat uitmaken van de werkwijze van beleidsmakers en projectleiders bij de gemeente. Er komt één aanspreekpunt voor maatschappelijke initiatieven; bij de afdeling Publieksplein. Hiervoor wordt formatie en budget verschoven van afdeling Communicatie (programma Overhead) naar afdeling Publieksplein (programma Dienstverlening en samenspraak)

Voor samenspraak is in de perspectiefnota 2016 en 2018 tijdelijk budget tot en met 2019 beschikbaar gekomen. Middels bijgevoegde begrotingswijziging wordt het tijdelijk samenspraakbudget voor (de regie op) maatschappelijk initiatief van Overhead naar Programma 6 Dienstverlening en Samenspraak verschoven (2018: € 210.000; 2019: € 70.000). Daarnaast wordt structureel personeelsbudget verschoven naar de afdeling Publieksplein (€ 43.000).

Samenspraak en Communicatie

Zowel in het 213a-onderzoek naar de ondersteuning van maatschappelijke initiatieven als in het onderzoek naar de werking van de Samenspraakverordening is intensief gesproken met betrokkenen (binnen en buiten de gemeente. Bij het 213a-onderzoek maakten initiatiefnemers voorts deel uit van de stuurgroep. Er is niet gekozen voor het hoogste niveau van samenspraak, omdat de gemeente bij de totstandkoming van dit raadsvoorstel er de voorkeur heeft gegeven zich te baseren op een deskundig en objectief oordeel van externe partijen.

Duurzaamheid

N.v.t.

Toegankelijkheid en bruikbaarheid voor gehandicapten

N.v.t.

Rapportage en evaluatie

In programma 6 van de Programmabegroting geeft het college aan naar een grotere betrokkenheid van inwoners, ondernemers en instellingen bij de stad te streven. Hiervoor worden twee doelen omschreven:

1. Bevorderen van betrokkenheid van inwoners, ondernemers en instellingen bij beleid en projecten van de gemeente op de hoogste samenspraaktrede
2. Inspelen op en zo mogelijk ondersteunen van eigen initiatieven van inwoners, ondernemers en instellingen.

Bij het realiseren van deze doelen gelden de volgende effectindicatoren:

- Gemiddeld rapportcijfer inwoners over proces van samenspraak
- Tevredenheid bedrijven over proces van samenspraak
- Tevredenheid organisaties over proces van samenspraak
- Tevredenheid inwoners, bedrijven en organisaties over ondersteuning bij (maatschappelijke) initiatieven

Het college zal de raad op de gebruikelijke wijze over de voortgang ten aanzien van deze effectindicatoren informeren.

Het college zal najaar 2018 de raad middels een voortgangsrapportage informeren over de leereffecten en veranderingen die de nieuwe werkwijze voor samenspraak hebben teweeg gebracht.

Bij dit raadsvoorstel ontvangt de raad nog eenmalig de voortgangsrapportage over de adviezen van Hein Albeda over de verheldering van de toepassing van de Kadernota Samenspraak.

Begrotingswijziging

datum print: donderdag 25 januari 2018

Middels bijgevoegde begrotingswijziging wordt budget van Overhead naar Programma 6 Dienstverlening en Samenspraak verschoven. Het gaat hierbij om structureel personeelsbudget en een tijdelijk budget voor 2018 om afdelingen in de overgangsfase te ondersteunen.